

INITIATIEFVOORSTEL

D/21/037807

Indiener: Wilma de Mooij Fractie WeDo politiek (Woerdense eigentijds democratische onafhankelijke politiek)

Datum: 3 oktober 2021

Portefeuillehouder(s): Wethouder DeRegt

Portefeuille(s): Burgerparticipatie

Contactpersoon: Wilma de Mooij

Tel.nr.: 06-20686766

E-mailadres: w.de.mooij@wedopolitiek.nl

Onderwerp:

Referendumverordening gemeente Woerden 2021

Samenvatting:

De raad wordt voorgesteld om de Referendumverordening gemeente Woerden 2021 vast te stellen. Met deze verordening wordt mogelijk dat kiesgerechtigden het initiatief tot een referendum kunnen nemen. Het belangrijkste gevolg hiervan is dat de raad ongevraagd geadviseerd kan worden door de kiesgerechtigde bevolking in de besluitvorming.

- Voor de Referendumverordening gemeente Woerden 2021 is gebruik gemaakt van het VNG-model Referendumverordening (10 december 2019). Zie <https://vng.nl/brieven/nieuwe-vng-model-referendumverordening>.
-

Gevraagd besluit:

De Referendumverordening gemeente Woerden 2021 vast te stellen.

Inleiding

De Woerdense gemeenteraad hecht veel waarde aan de betrokkenheid van inwoners bij de besluitvorming van de raad. Daarvoor is het belangrijk dat inwoners voldoende handvatten hebben om invloed uit te kunnen oefenen op de besluitvorming. Hiervoor is participatiekader ontwikkeld. Een aanvullend instrument daarop is een referendumverordening, waarmee mogelijk wordt gemaakt dat inwoners het initiatief kunnen nemen om hun advies te geven over te nemen besluiten.

Waarom wordt dit voorstel nu voorgelegd?

Als volksvertegenwoordigend orgaan vindt de gemeenteraad het belangrijk dat inwoners invloed kunnen uitoefenen op de besluitvorming. In de afgelopen periode is veel op dit vlak ontwikkeld, maar is ook meermaals geopperd om een referendumverordening vast te stellen. In 2019 heeft de VNG hiervoor een bruikbare modelverordening opgesteld, die de basis vormt voor deze voorliggende verordening.

Wat willen we bereiken?

We willen bereiken dat inwoners dichterbij besluitvorming worden betrokken en hier meer invloed op kunnen uitoefenen. Ondanks een gedegen participatietraject, kan het bij grote onderwerpen voorkomen dat niet alle inwoners zich gehoord voelen. Wanneer dit gebeurt, kunnen zij door middel van deze verordening het initiatief nemen tot een referendum.

Wat gaan we daarvoor doen?

Hiervoor stellen we bij verordening vast dat inwoners een instrument krijgen om het initiatief te nemen tot het organiseren een referendum.

Argumenten

1. Een sterke democratie wordt gekenmerkt door het feit dat zoveel mogelijk mensen invloed op de besluitvorming kunnen hebben. Democratie is meer dan eens per vier jaar een stem uitbrengen. Door een raadgevend referendum mogelijk te maken, kunnen inwoners tussen de verkiezingen zich uitspreken over een te nemen raadsbesluit en wordt de binding tussen inwoners en partijen vergroot.
 2. Wanneer de gemeenteraad grote besluiten moet nemen die van invloed zijn op de gehele samenleving, wordt daarvoor een participatietraject ingesteld. Toch kan het voorkomen dat niet alle inwoners zich daarin gehoord voelen. Wanneer dat gebeurt, is een referendum een goed middel voor alle inwoners om hun mening te laten horen.
 3. In haar rapport geeft de staatscommissie Parlementair stelsel ('Commissie Remkes') (2018) aan dat democratie dient te worden versterkt en beveelt ze een correctief bindend referendum aan. Dat is op dit moment grondwettelijk nog niet mogelijk. Om ervoor te zorgen dat de inwoners van Woerden direct invloed op de besluitvorming kunnen uitoefenen, is een referendum op initiatief van inwoners een stap in de goede richting.
 4. Ondanks dat de gemeente Woerden een participatiekader heeft, kan het voorkomen dat besluiten genomen worden waarvoor een meerderheid is in de raad, maar waarvoor geen meerderheid lijkt te bestaan in de samenleving. De stem van de kiezer kan bijvoorbeeld zijn afgezwakt door het vormen van een coalitieakkoord. Ook kan het voorkomen dat bepaalde groepen inwoners zich in een (voorgenomen) besluit minder goed vertegenwoordigd voelen dan andere. In dergelijke situaties kan een adviserend referendum een oplossing zijn en versterkend zijn voor een democratische besluitvormingsproces.
 5. De 'Notitie Toekomst Participatiekader' van de Gemeente Woerden (bijlage bij het Participatiekader) toont dat de burger- en overheidsparticipatie nog een weg heeft te gaan in Woerden. De gemeentelijke organisatie heeft ontwikkelingen door te maken, alsook de raad. Kinderziektes moeten blijken in de praktijk, waarover de raad achteraf geïnformeerd wordt middels nog in ontwikkeling zijnde jaarbrieven. Tegelijkertijd en in de tussentijd, worden besluiten genomen, waar burgers, zich ondanks het doorlopen participatieproces, niet in kunnen vinden. De Referendumverordening 2021 geeft de burgers in dergelijke situaties een constructieve mogelijkheid besluiten ter discussie te stellen, waarmee de raad alsnog tot een ander besluit kan komen.
 6. De Referendumverordening 2021 borgt dat de inwoners goed geïnformeerd hun stem kunnen uitbrengen op een duidelijke vraagstelling die hen middels een referendum wordt voorgelegd.
 7. Een referendum kan er bovendien voor zorgen dat de kiezer actief deelneemt aan het publieke debat over zaken van gemeenschappelijk belang. Inwoners worden gestimuleerd om een mening te vormen en deel te nemen aan de discussie over belangrijke besluiten. Burgers kunnen (mede)verantwoordelijkheid nemen voor de publieke zaak, door daarover (mee) te beslissen.
-

Kantttekeningen, risico's en alternatieven

1. Een referendum rijmt niet automatisch met het representatieve stelsel van volksvertegenwoordigers dat Nederland kent. Raadsleden nemen een gewogen besluit en hebben daarbij de mogelijkheid verschillende groepen te horen en belangen af te wegen. De belangenafweging is daarmee een andere dan die van inwoners. Dat mensen een politicus hebben gekozen, betekent echter nog niet dat zij daarmee hun zeggenschap hebben opgegeven. De voorgestelde verordening bevat ook een subsidieregeling die ervoor zorgt dat inwoners goed geïnformeerd worden over de te nemen beslissing.
 2. Aangezien het referendum raadgevend is, kan het voorkomen dat de raad anders beslist dan de uitslag van het referendum. Dit kan de legitimiteit van het besluit en het vertrouwen in de volksvertegenwoordiging schaden. Daar kan tegenover worden gesteld dat de mogelijkheid voor een referendum er ook preventief voor kan zorgen dat raadsleden hun (voorgenomen) besluiten goed motiveren en hun beweegredenen inzichtelijk maken voor inwoners. Dit houdt de raad scherp en zorgt voor meer vertrouwen in de democratie.
 3. Een referendum kan vertragend werken. Een referendum is echter een zwaarwegend middel, dat in de praktijk alleen wordt ingezet bij grote en maatschappelijk belangrijke thema's. Deze thema's vragen een uitvoerig besluitvormingsproces, waardoor vertraging gerechtvaardigd wordt.
-

Financiële gevolgen van het voorgestelde besluit

De kosten van lokale referenda verschillen. De kosten zijn afhankelijk of het referendum wordt gecombineerd met andere verkiezingen, hoeveel kosten de gemeenteraad maakt vanwege het voeren van campagnes en of er online kan worden gestemd. Gemiddeld bedraagt de kostprijs per inwoner 2,13 euro. Bij een kiesgerechtigde bevolking van 39.000 personen, dient rekening gehouden te worden met totale kostprijs van ongeveer 85.000 euro.

In artikel 9 en artikel 10 van de Referendumverordening Woerden 2021 wordt geregeld dat de raad de budgetten vaststelt als er een referendum moet worden gehouden. De kosten voor een referendum kunnen worden onderscheiden in uitvoerings- en organisatiekosten (te denken valt o.a. aan productie en verspreiding stempassen en het samenkomen van de referendumcommissie) en communicatiekosten (voor o.a. het uitzetten van een opkomstbevorderende campagne met neutrale informatie).

Daarnaast kunnen er subsidies aangevraagd worden voor campagne-activiteiten door collectieven van kiesgerechtigde inwoners van de gemeente en rechtspersonen, zoals verenigingen. De verordening regelt ook welke activiteiten wel en welke niet subsidiabel zijn. De raad bepaalt het subsidieplafond.

Communicatie

Als de raad besluit tot het vaststellen van de referendumverordening dan zal hier bekendheid aan worden gegeven via de gebruikelijke media (gemeentepagina, website, social media) van de gemeente.

Vervolgproces

Als de raad besluit tot het vaststellen van de referendumverordening dan dient hij zo snel mogelijk vacatures te plaatsen voor leden van de referendumcommissie.

Daarnaast moet er in de begroting rekening gehouden worden met een reservering van 85.000 euro voor het houden van een referendum.

Bevoegdheid raad:

- Conform art. 84 van de Gemeentewet is de raad bevoegd andere commissies dan bedoeld in de artikelen 82, eerste lid, en 83, eerste lid in te stellen;
 - Conform art. 149 van de Gemeentewet is de raad bevoegd de verordeningen die hij in het belang van de gemeente nodig oordeelt te maken;
-

Bijlagen:

- Raadsbesluit (D/21/037777)
-

De indiener: Wilma de Mooij, fractie WeDo politiek